

Inhoud

1. Inleiding.....	3
2. Strategie in het kort.....	4
3. Uitgangspunten.....	5
4. Doelgroepen.....	6
5. Doelstellingen.....	7
6. Plan van aanpak.....	8
7. Organisatie van educatie.....	11
8. Financiën.....	13
Bijlage 1. Evaluatie educatiebeleid 2016-2018.....	15

1. Inleiding

WDODelta wil graag structureel investeren in educatie, zo blijkt uit het coalitieakkoord 2019 - 2023 'Samen duurzaam verder'¹. Om hier invulling aan te kunnen geven, is een geactualiseerd uitvoeringskader voor educatie nodig. Deze kadernota omvat uitgangspunten en handvatten die richtinggevend zijn voor de ontwikkeling en realisatie van educatieactiviteiten door WDODelta voor de periode 2020 - 2024 met als verbindende elementen het ontdekken, ervaren en beleven van WDODelta.

Landelijk educatiebeleid als leidraad

Waterschappen, het ministerie van Infrastructuur en Milieu, en drinkwaterbedrijven willen gezamenlijk het waterbewustzijn bij jongeren en volwassenen vergroten. Aanleiding hiervoor is het in 2014 verschenen OESO-rapport 'Watergovernance in the Netherlands; fit for the future?' waarin een awareness gap op het terrein van water wordt geconstateerd. De landelijke Stuurgroep Watereducatie² heeft daartoe een advies geschreven om watereducatie aan te laten sluiten op de vraag van het onderwijs. Samenwerking met leraren, organisaties en netwerken in het onderwijs gericht op duurzaamheid en klimaat staan hierin centraal³. Het advies van de Stuurgroep Watereducatie voor de samenwerking met het onderwijs wordt als leidraad genomen voor de uitvoering van ons beleid.

Leeswijzer

Deze kadernota beschrijft waarom educatie belangrijk is, wat het doel is en geeft een duidelijk beeld hoe het waterschap in verbinding kan staan met zijn omgeving door middel van educatie. Daarnaast zoomen we in op hoe we de organisatie van de educatie inrichten en wordt bepaald waar onze focus en ambitie ligt.

Jeugdbestuurder Naut de Vroome:

"Educatie is nodig om bij de komende generaties het bewustzijn van water in de eigen leefomgeving te vergroten én te behouden. Ook kan het een positieve invloed hebben op latere studiekeuzes. Bijvoorbeeld op het gebied van techniek of klimaatverandering. Het is van belang zoveel mogelijk mensen te bereiken. Jongeren zijn daarbij een belangrijke doelgroep."

¹ Bron: Coalitieakkoord 2019 - 2023 Samen duurzaam verder

² De huidige Stuurgroep Watereducatie is samengesteld uit vertegenwoordigers van VEWIN, het ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat, Unie van Waterschappen, Stichting Leerplan Ontwikkeling en het Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap.

³ Bron: Advies watereducatie 'Leer ons water kennen'.

2. Strategie in het kort

Het waterbewustzijn onder inwoners moet verbeteren. Als waterschap hebben we daar als geen ander een belangrijke rol in; voldoende water, schoon water en waterveiligheid zit in onze genen.

Educatie is een uitstekende manier om begrip en inzicht te creëren in het werk van het waterschap en het waterbeheer bij inwoners (jong en oud), bedrijven en organisaties. Daarnaast draagt het bij aan het opbouwen van een positief imago en het vergroten van de zichtbaarheid van het waterschap in ons werkgebied. We werken samen met verschillende partijen en versterken de verschillende samenwerkingsverbanden door onder andere aansluiting te zoeken binnen het onderwijs en samen te werken met partners.

We richten ons met educatieactiviteiten met name op jongeren. De generatie van nu is zich namelijk veel bewuster van hun leefomgeving en daar kunnen wij als waterschap slim op inspelen door aan te sluiten bij hun belevingswereld. Waterbewustzijn ontstaat als jongeren in staat zijn de thema's op hun eigen leefomgeving te betrekken en van hieruit te handelen. Dit willen we doen door het inzetten van activiteiten en lessen die gericht zijn op kennismaking met, vergroting van en bewustwording bij scholieren en studenten, van primair tot wetenschappelijk onderwijs. Dit doen we door ze te laten leren en beleven. Het geven van voorlichting en in dialoog gaan met de jongeren staan hierbij centraal. Daarnaast zetten we social media in en is er een belangrijke rol weggelegd voor de jeugdbestuurder. Ook gaan we verkennen wat de mogelijkheden zijn voor samenwerking binnen het agrarisch onderwijs.

Koers richting 2024

De koers die we vier jaar geleden als WDODelta hebben ingezet was gericht op het voortgezet onderwijs, mbo en het hbo. Zie bijlage 1 voor een overzicht van de activiteiten. Dit zetten we de komende vier jaar op dezelfde voet voort. Daarnaast gaan we de komende jaren investeren in het primair onderwijs. Dit betekent dat we investeren in lessen en materialen voor jongeren tussen de vier en twaalf jaar. Zij nemen op hun beurt de informatie/boodschap mee naar hun (groot)ouders. Gezien de omvang van ons gebied en de gelijkblijvende capaciteit kiezen we voor een gefaseerde invoering, waarbij samenwerking (co-creatie) een belangrijke rol speelt.

3. Uitgangspunten

We hanteren onderstaande uitgangspunten bij de uitvoering van ons beleid:

- **Educatie voor iedereen**

We bieden excursies en waterlessen zowel proactief als reactief aan. We maken dus een eigen evenementenkalender én we stimuleren aanvragen van buiten. We focussen op jongeren, maar sluiten niemand uit.

- **Maatwerk**

We sluiten aan bij de (onderwijs)behoefte van de diverse doelgroepen en ontwikkelen hiervoor (maatwerk)programma's, bij voorkeur in samenwerking met netwerkpartners (co-creatie).

- **Fysieke en online zichtbaarheid**

We zorgen voor fysieke én online zichtbaarheid bij grote projecten en bieden ons educatieaanbod via diverse (digitale) kanalen aan, om mensen naar fysieke activiteiten te trekken.

- **Relatiebeheer**

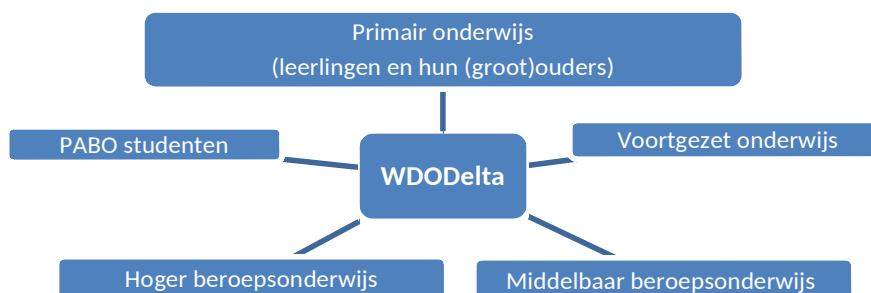
We bouwen aan een krachtig netwerk met het onderwijs. Dit doen we door met docenten in gesprek te gaan, met als doel dat docenten (in zowel het primair onderwijs, voortgezet onderwijs, mbo als hbo) jaarlijks terugkomen met aanvragen voor gastlessen, ondersteuning door het leveren van lesmaterialen of het geven van excursies.

- **Themagericht en campagnematig werken**

We werken themagericht, zodat een onderwerp beter beklijft. Om waterbewustzijn te vergroten, zetten we tweemaal per jaar een campagne op die aansluit bij Ons Water, het landelijke campagneprogramma. Jaarlijks wordt bepaalt welke thema's tijdens de campagne aan bod komen.

4. Doelgroepen

De afgelopen jaren hebben we gebouwd aan een betere samenwerking met het voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en hoger beroepsonderwijs. Dit wordt gecontinueerd. Daarnaast gaan we de focus verleggen naar het primair onderwijs. De komende jaren richten we ons op onderstaande doelgroepen:

Figuur 1. Overzicht doelgroepen van WDODelta

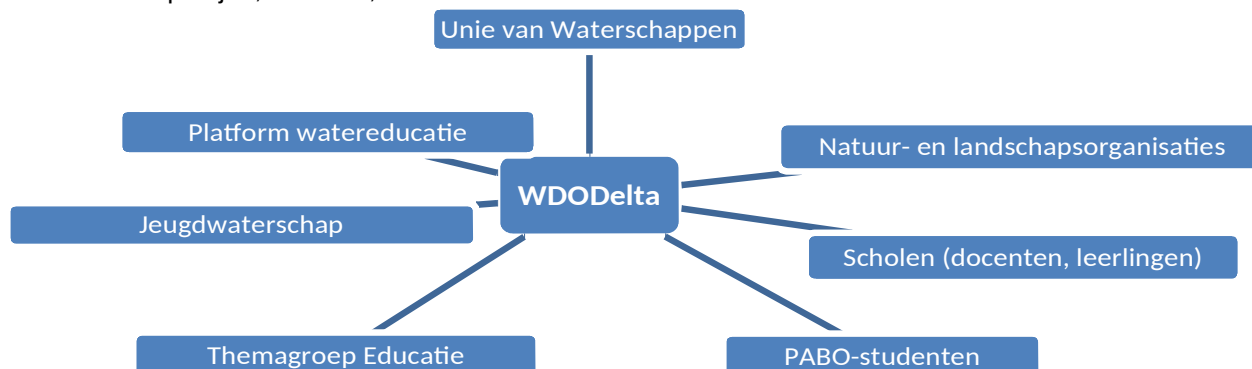
In de afgelopen jaren hebben we beter inzicht gekregen hoe we het voortgezet onderwijs en mbo kunnen faciliteren. We hebben middelen ontwikkeld die een bijdrage kunnen leveren aan de ondersteuning van lessen en hebben aansluiting gezocht bij bestaande evenementen. We zijn continu met docenten in gesprek, sluiten aan bij landelijke ontwikkelingen en verdiepen ons in de behoeften van de doelgroepen via organisaties als het KNAG (Koninklijke Aardrijkskunde Genootschap), Nibi (Nederlands Instituut voor Biologie) en de Unie van Waterschappen. Daarnaast wordt het educatieaanbod beschikbaar gesteld via onze website en wordt ons aanbod verwerkt in de NME gids en de gids van Natuur en Milieu Overijssel (primair onderwijs).

Primair onderwijs

Waterbewustzijn is een belangrijk thema dat we ook in het primair onderwijs beter onder de aandacht willen brengen. Hierbij bereiken we niet alleen de jeugd tussen de 4 en 12 jaar, maar ook hun (groot)ouders en familie. Bijvoorbeeld via thema's zoals Klimaat Actief!, het aanhaken bij groene schoolpleinen, creatief verbinden en meer co-creatie met organisaties, bedrijfsleven en onderwijs. We kunnen dit niet alleen; we werken samen met docenten en partner als Unie van Waterschappen, samenwerkende waterschappen, medeoverheden en natuur- en landschapsorganisaties.

Samenwerkende partners

De komende jaren versterken we de verschillende samenwerkingsverbanden met onder andere de Unie van Waterschappen, omliggende waterschappen en het onderwijs. Daarbij zijn bestuurders, medewerkers, stagiaires, trainees, voorlichters en de jeugdbestuurder als ambassadeur van het waterschap belangrijke spelers. Wanneer we naar onze omgeving kijken, hebben we te maken met verschillende partijen, ambities, behoeften en factoren.

Figuur 2. Overzicht externe omgeving van WDODelta

5. Doelstellingen

Scholen uit het werkgebied van WDO Delta weten ons steeds makkelijker te vinden. Omdat we als waterschap een kennisinstituut zijn, wordt er steeds vaker een beroep op ons gedaan voor het verstrekken van opdrachten, verzorgen van waterlessen en excursies of het leveren van gastdocenten. Ook zoeken we steeds vaker onze partners op om samen te werken.

We willen als waterschap blijven groeien in onze educatieactiviteiten. Dit gaan we doen door er voor te zorgen dat we vaker terug kunnen komen bij scholen (zorgen voor continuïteit), meer gastlessen te geven, een netwerk op te bouwen bij overkoepelde organisaties en vaker mee te liften met bestaande initiatieven. De doelstellingen van ons educatiebeleid:

- *Watereducatie sluit aan bij de belevingswereld van leerlingen.*

Door kennis over te brengen, jongeren waterbewust te maken en aansluiting te vinden bij de belevingswereld van de leerlingen kunnen we dit doel realiseren. Beleven en ervaren is een belangrijk onderdeel, niet alleen binnen het primair onderwijs, maar ook binnen het vo en mbo.

- *Watereducatie draag bij aan de bewustwording over klimaatverandering.*

Om jongeren waterbewust te maken is het noodzakelijk dat ze de relatie met klimaatveranderingen zien en wat ze zelf kunnen bijdragen (handelingsperspectief).

- *Watereducatie draagt bij aan gedragsverandering.*

Door jongeren bewust te maken van hun leefomgeving worden ze in staat gesteld keuzes te maken (goed rioolgebruik, geen plastics in oppervlaktewater, zorg voor hun leefomgeving etc.). Een daadwerkelijke gedragsverandering is afhankelijk van meerdere factoren; educatie kan er slechts een bijdrage aan leveren.

We bereiken deze doelstellingen door goed te blijven kijken naar landelijke en regionale invloeden, nieuwe ontwikkelingen op het gebied van educatie binnen het onderwijs, de huidige educatiemiddelen en lesmethodes, maar ook naar de aanpak van andere waterpartners. Zo leggen we verbanden die uiteindelijk tot meer effectieve werkwijzen, lesmethodes en middelen leiden en bereiken we meer mensen. Daarnaast willen we als waterschap blijven samenwerken met het bedrijfsleven en het onderwijs (bijvoorbeeld via een netwerk als Technet, Jetnet Jeugdwatercongres, maar ook met de Unie van waterschappen, natuur -en milieuorganisaties, mbo, hbo en Pabo). Daarnaast gaan we onderzoeken of het realiseerbaar is om scholen ons waterschapshuis te laten bezoeken, waar ze alle waterthema's kunnen ontdekken.

We blijven met al onze activiteiten aansluiten op de taken van het waterschap en luisteren naar de wensen en behoeften vanuit onze omgeving (inwoners, onderwijs en partners).

De doelen die we nastreven hebben betrekking op kennis en beleving (wat doet een waterschap) en bewustwording (hoe en waarom doet zij dat, wat komt daar allemaal bij kijken, wat kan mijn eigen bijdrage daaraan zijn). Het biedt daarnaast gelegenheid tot verdieping, visualisering en beleving tijdens o.a. veldbezoeken, excursies en gastlessen.

6. Plan van aanpak

Wat gaan we de komende vier jaar doen om onze doelstellingen en ambitie waar te maken?

Uitbreiding netwerken

We leggen de focus op het uitbreiden en continueren van onze netwerken met onder andere decanen, docenten en partners in duurzame educatie (bijvoorbeeld Decanenkring, KNAG, Natuur en Milieu Overijssel, IVN, Netwerk Leren voor Overijssel Duurzaam) en intermediairs.

In verbinding met het onderwijs

Een belangrijke opgave voor de toekomst is dat we in contact willen staan met docenten/onderwijs, zodat we weten wat er speelt en dat ons aanbod afstemmen op de onderwijsmethoden. Dit houdt in dat we naar de scholen toe gaan en ons proactief opstellen en ons aansluiten bij bestaande initiatieven binnen de watersector.

Beleefstuin van het waterschap

De komende periode wordt onderzocht of het haalbaar is om het terrein rondom het waterschapskantoor beleefbaar te maken voor scholieren en andere belangstellenden. De bedoeling is, dat we leerlingen in ons waterschapskantoor ontvangen en kennis laten maken met alle waterschapstaken, bijvoorbeeld door de aanleg van een kleine stuw, zuiveren van water, aanleg van een dijkje, aandacht voor biodiversiteit en het zoeken van waterdierjes.

Masterclass

Docenten behandelen de lesmaterialen zoals beschreven in de lesboeken. Hun kennis reikt vaker niet verder dan de algemene informatie. We kunnen docenten ondersteunen en voorzien van meer kennis. Door masterclasses voor docenten te organiseren willen we ze ondersteuning bieden, maar tegelijkertijd hebben wij als doel dat ze enthousiast worden van het thema water, met als gevolg dat ze ambassadeurs worden (arbeidsmarktcommunicatie).

Educatie als onderdeel van de projecten

Er wordt veel geïnvesteerd in projecten. Niet alleen de uitvoering van de projecten is belangrijk, maar ook de betrokkenheid daarom heen. De ambitie is om in omvangrijke projecten, naast een communicatietraject, ook een educatietraject op te nemen, waarin scholen uit de projectomgeving betrokken worden bij het project (bewustwording, begrip).

Capaciteit educatieactiviteiten

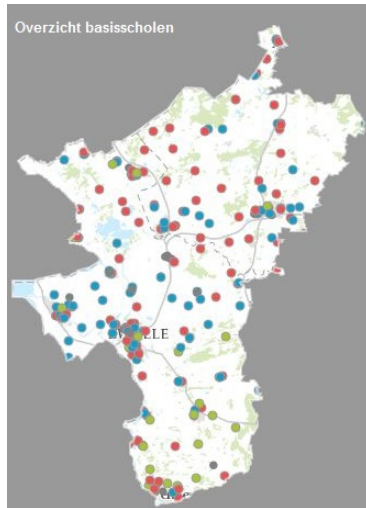
Omdat we de komende jaren voor de uitdaging staan om educatie uit te breiden, vragen we van de medewerkers ook meer. Door de 'verhalen' en excursies dichtbij de mensen te houden willen we ze zelf hun verhaal laten vertellen. Ze zijn trots op wat ze gedaan hebben en kunnen dit uitdragen. Hierdoor zullen we vaker een beroep moeten doen op de interne expertise.

Grootschalige evenementen

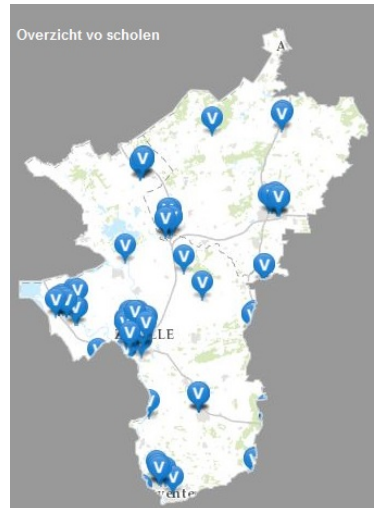
We blijven aansluiten met onze educatieve activiteiten bij grootschalige evenementen en activiteiten zoals Adviseurs van de Toekomst, Careerday, Girlsday, Jeugdwatercongres, IJsseldeltadag, Vechtdaldag, Nationale Molen- en Gemalendag. Door deelname aan deze evenementen en activiteiten kunnen we gebruik maken van landelijke of gezamenlijke publiciteitscampagnes. Jaarlijks wordt er een activiteitenkalender gemaakt, waarin wordt beschreven aan welke evenementen we deelnemen.

Primair onderwijs

Door het verleggen van de focus van mbo en het voortgezet onderwijs naar het primair onderwijs bereiken we niet alleen de leerlingen van de basisscholen, maar ook hun (groot)ouders en omgeving. We blijven investeren en we verleggen de focus de komende tijd van het mbo naar het primair onderwijs. Daarnaast gaan we proactief investeren in het primair onderwijs. We willen ons aanbod afstemmen op de in het curriculum genoemde doelen en/of competenties en gaan de samenwerking opzoeken met natuur –en milieuorganisaties. Voor de investering in het primair onderwijs hebben we naast financiële middelen ook personele inzet nodig.

Figuur 2: Overzicht basisscholen (BO)
(aantal: 281 scholen)

Figuur 3: Overzicht Voortgezet onderwijscholen (VO) (aantal: 72 scholen)

Uitbreiden lesmateriaal

We sluiten aan bij gezamenlijke initiatieven en investeren in materialen die in gezamenlijkheid worden gemaakt, zowel lokaal als landelijk. Zodoende vinden we niet opnieuw het wiel uit, maar versterken we elkaar als partners. Omdat we de afgelopen jaren in geringe mate geïnvesteerd hebben in het primair onderwijs is het nu noodzakelijk om materialen aan te schaffen en aansluiting te zoeken bij partners om lessen voor deze doelgroep te kunnen verzorgen.

Primair onderwijs	
Onderbouw (groep 1 t/m 4)	<ul style="list-style-type: none"> • Droppie water (les met handpop). • Website Droppie water.
Bovenbouw (groep 5 t/m 8)	<ul style="list-style-type: none"> • Gastlessen en excursies (nog te ontwikkelen). • Website Droppie water. • Lessen die docenten zelf geven met behulp van materialen van WDODelta (nog te ontwikkelen).
Voortgezet onderwijs	
Technasium	<ul style="list-style-type: none"> • WDODelta als opdrachtgever .
Vmbo, havo, vwo	<ul style="list-style-type: none"> • Gastlessen en excursies. • Verstrekken van opdrachten waar langere tijd aan gewerkt wordt. • Hoogwater op het schoolplein. • Waterreis door de tijd. • Leerpad water. • Deelname aan beurzen en activiteiten als girlsday, Careerday.
Mbo	
Alle mbo-opleidingen	<ul style="list-style-type: none"> • Democratiegame. • Gastcolleges en veldbezoeken. • Verstrekken van opdrachten. • Deelname aan beurzen.
Hbo	
Hbo-opleidingen gericht op water	<ul style="list-style-type: none"> • Gastcolleges en veldbezoeken.
Pabo-studenten (aardrijkskunde)	<ul style="list-style-type: none"> • Mee laten denken bij de ontwikkeling van nieuw te ontwikkelen lesmateriaal.

Zichtbaarheid vergroten

We gaan ons online meer zichtbaar maken met onderwerpen die aansprekend zijn en aansluiten bij de behoeften van onze doelgroepen. De Leefstijlvinder van Ons water helpt ons inzicht te krijgen in de leefstijl van onze doelgroep op het gebied van klimaatveranderingen en waterbeheer, zodat we gericht kunnen communiceren en aansluiten bij de behoeften per doelgroep.

Investeren in bezoekerscentra

De bezoekerscentra in ons gebied trekken veel belangstellenden aan. WDO Delta wil verkennen welke mogelijkheden er zijn om materiaal aan te bieden of om te kijken naar een andere manier van samenwerken.

Landelijke samenwerking waterschappen

Er wordt een landelijk educatiebeleid opgesteld, waarin gezamenlijke acties uit voortvloeien (gezamenlijke investering/ ontwikkeling gezamenlijke materialen). Zodra het beleid is vastgesteld (verwachting eerste kwartaal 2020) voeren we dit waar nodig verder door.

Deelname evenementen en activiteiten in Drenthe

De afgelopen jaren hebben we voornamelijk meegedaan met educatieve evenementen in het Overijsselse deel van ons werkgebied. De komende jaren gaan we meer investeren in het Drentse deel van ons gebied. Dit doen we door mee te doen met activiteiten als de Fiets4daagse en aan te sluiten bij grote water gerelateerde evenementen in Drenthe.

Voorlichterspool

Om onze voorlichters voldoende te kunnen scholen organiseren we jaarlijks samen met Natuur en Milieu Overijssel, waterschap Vechtstromen en WDO Delta een dag voor alle voorlichters/vrijwilligers. Aan de hand van verschillende workshops, die allemaal te maken hebben met het thema water, worden de vrijwilligers geïnspireerd en bijgeschoold.

Schone IJsseloevers

In de afgelopen jaren is het netwerk Schone (IJssel) Oevers ontstaan. ROVA, Circulus Berkel, waterschap Drents Overijsselse Delta, provincie Overijssel, Rijkswaterstaat, Ministerie van Infrastructuur en Milieu hebben de handen ineen geslagen voor Schone IJsseloevers. Doel van het samenwerkingsverband is het voorkomen van zwerfvuil in en rond het water. We blijven de komende jaren investeren in dit project en we gaan de mogelijkheden verkennen of in andere delen van ons werkgebied een dergelijk initiatief ook uitgevoerd en of geïnitieerd kan worden.

Sluiswachterswoning Vechterweerd (participatie)

De sluiswachterswoning ligt op een mooie locatie langs de Vecht en wordt gezien als de poort van de Vecht. WDO Delta wil graag in verbinding staan met de omgeving, maar zoekt ook samenwerking met participanten. De werkgroep Noaberschap Vechterweerd is hier een voorbeeld van. De sluiswachterswoning biedt verschillende mogelijkheden en is een kans aan te sluiten bij en deel te nemen aan bestaande initiatieven (waaronder de Vechtomp). Ook willen wij met de inzet van deze woning met een educatief programma aansluiting zoeken binnen het Programma Ruimte voor de Vecht.

7. Organisatie van educatie

Ambassadeur van WDODelta

Bestuurders, medewerkers, stagiaires, trainees en jeugdbestuurders worden gezien als ambassadeur van het waterschap. Dit betekent dat we in potentie over ongeveer 600 ambassadeurs beschikken. Uiteraard is voldoende kwaliteit nodig. We willen met onze educatie activiteiten een beroep doen op de juiste ambassadeurs om met de omgeving in verbinding te staan, waarbij zowel medewerkers, trainees, stagiaires als bestuurders laten zien wat ze doen en uit kunnen leggen waarom ze dat doen. Het begeleiden en trainen van deze medewerkers valt onder organisatieontwikkeling.

Bestuurders

Naast medewerkers zijn bestuurders en de jeugdbestuurder ook waterambassadeurs. Voorstel is bestuurders tweemaal per jaar een gastcollege of gastles te laten verzorgen. Dit is een kans voor de bestuurder om op een andere wijze in verbinding te zijn met onze omgeving. Op het moment dat onze medewerkers, bestuurders excursies, waterlessen of andere vorm van voorlichting geven kunnen ze ondersteuning krijgen vanuit communicatie (educatie).

Nationaal Jeugdwaterschap

Het Nationale Jeugdwaterschap is een initiatief van de Unie van Waterschappen en bestaat uit jongeren tussen de 14 en 17 jaar oud. Deze jeugdbestuurders vertegenwoordigen de waterschappen en willen ervoor zorgen dat jongeren meer betrokken worden bij waterbeheer in eigen land. Het Jeugdwaterschap heeft een begeleidingsgroep. De communicatieadviseur van WDODelta maakt deel uit van de begeleidingsgroep en is landelijke coördinator en voorzitter van het Jeugdwaterschap. De ambitie vanuit WDODelta is het jeugdbestuur te blijven uitdagen en zichtbaarder te maken, zowel binnen alle waterschappen als in hun directe omgeving. Ook is de ambitie ze meer in dialoog te laten gaan met hun omgeving en persoonlijke ambities te (laten) ontwikkelen. Dit willen we bereiken door ze handvatten te bieden door bijvoorbeeld door het geven van trainingen, persoonlijke gesprekken en het in kaart brengen en gezamenlijk uitvoeren van wensen.

Jeugdbestuurder van WDODelta

WDODelta heeft een jeugdbestuurder die zitting neemt in het Nationale Jeugdwaterschap. De jeugdbestuurder wordt voor maximaal twee jaar beëdigd. De ambitie is de jeugdbestuurder te betrekken bij het waterschapswerk en ze ook een daadwerkelijke rol te laten vervullen (bijvoorbeeld spreken tijdens een congres, bijwonen van bijeenkomst, helpen tijdens open dagen, verrichten van een opening, geven van gastlessen). Daarnaast is het van belang dat ze ook zichtbaar binnen de organisatie zijn. Dit kan bijvoorbeeld door een vaste rubriek in het personeelsblad op te laten nemen en berichten laten schrijven voor intranet over bijeenkomsten en water gerelateerde activiteiten.

Jeugdbestuurder Naut de Vroome:

“Uit onderzoek blijkt dat kennis over waterschappen laag is. “There is a striking “awareness gap” among Dutch citizens related to key water management functions, how they are performed and by whom” (bron: OESO: water governance in the Netherlands – fit for the future? 2014). Daarom is het goed te investeren in educatie over de waterschappen en wat ze doen. Daarnaast zit de interesse in techniek onder jongeren in de lift. Tussen 2011 en 2019 steeg de interesse van jongeren in techniek met twaalf procent (Bèta&TechMentality 2019). Dat is goed nieuws, omdat technici binnen het waterschap nodig zijn om bijvoorbeeld droge voeten te houden en afvalwater te kunnen zuiveren. Educatie is nodig om deze interesse te behouden en zorg te dragen voor de interesse van de komende generaties. Een ander onderwerp is klimaatverandering. Bij educatie over klimaatverandering moet er voor gezorgd worden dat jongeren, maar eigenlijk ook volwassenen, zelf een mening kunnen vormen over dit thema. Dit begint bij kennis, hopelijk volgt daarna dan ook gedrag om een eigen steentje bij te dragen. Of liever gezegd ‘tegeltje bij te dragen’ (#tegelseruitplantenerin). Gebruik van social media is een effectieve manier om veel jongeren te bereiken. De kunst daarbij is om in hun ‘bubble’ te komen met het waterschap. Dat kan met educatie!

Manifest

Het jeugdwaterschap heeft een tijd geleden een manifest gemaakt. Daarin staat hoe zij denken dat waterschappen jongeren kunnen betrekken bij water. Bijvoorbeeld door actief stages aan te bieden, meer gebruik te maken van social media en aan te sluiten bij projecten op middelbare scholen. De opdracht van oud-jeugddijkgraaf Anna Spijkervet aan het jeugdwaterschap is het manifest toekomstbestendig te maken met onderwerpen als klimaat en duurzaamheid. Dit zijn thema's waarmee je jongeren kunt raken en waar jongeren een steentje aan bij willen dragen. Het jeugdwaterschap krijgt de opdracht in gesprek te gaan met politieke jongeren organisaties.

8. Financiën

Onderstaand overzicht geeft een overzicht van de kosten per doelgroep. In dit overzicht zijn de personeelskosten niet opgenomen. Er is een apart budget beschikbaar voor de inhuur van de voorlichters. Dit budget bedraagt €10.000,00.

Het voor 2020 benodigde educatiebudget voor de uitvoering en realisatie bedraagt € 50.000,00. Conform het coalitieakkoord zal de komende jaren educatie worden geïntensiveerd. In 2020 zal dit nader worden uitgewerkt. Ingaande begrotingsjaar 2021 is, als gevolg van intensivering, naar verwachting voor educatie € 100.000,00 benodigd.

Overzicht activiteiten

Educatieaanbod	Plan van aanpak	Beoogd resultaat 2020-2024	Financiën
Beleef tuin	<ul style="list-style-type: none"> Inventariseren mogelijkheden beleef tuin Inventarisatie behoeften docenten Uitvoering (nader te bepalen) 	<ul style="list-style-type: none"> Scholen en andere geïnteresseerden uit het werkgebied worden ontvangen in de beleef tuin en maken kennis met alle waterschapstaken. 	<ul style="list-style-type: none"> € 25.000,00
Inrichting bezoekerscentra met informatie over WDODelta (nog nader te bepalen)	<ul style="list-style-type: none"> Contacten leggen met beheerders en bespreken mogelijkheden. 	<ul style="list-style-type: none"> Kennisoverdracht. Betrokkenheid bij projecten. 	<ul style="list-style-type: none"> Ontwikkelen en aanschaf materialen € 20.000,00
Projecten (Schone IJsseloevers)	<ul style="list-style-type: none"> Verkennen mogelijkheden uitbreiding initiatief in totale werkgebied 	<ul style="list-style-type: none"> Kennisoverdracht. Betrokkenheid en bewustwording bij leefomgeving. 	<ul style="list-style-type: none"> € 5.000,00
Totaal			€ 50.000,00

Primair onderwijs

Educatieaanbod	Plan van aanpak	Beoogd resultaat 2020-2024	Financiën
Ontwikkelen lesmateriaal voor scholen in het primair onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> Inventariseren behoeften docenten primair onderwijs. Samen met partners wordt lesmaterialen ontwikkelt of ge-update. Samen met partners worden lessen verzorgd. 	<ul style="list-style-type: none"> De basisscholen uit het werkgebied van WDODelta weten wat het educatieaanbod is. Leerlingen en docenten hebben kennis gemaakt met het werk van het waterschap. Vergroten waterbewustzijn waardoor kinderen bewuster omgaan met water in hun omgeving. Verdieping, visualisering en beleving tijdens veldbezoeken, excursies en gastlessen. 	<ul style="list-style-type: none"> Ontwikkelen en aanschaf materialen: €12.000,00 per jaar. Veldlessen (door externe partners) € 15.000,00. Licentiekosten €3000,00 per jaar (website Droppie water en Waterwizz).
Totaal			€ 30.000,00

Voortgezet onderwijs, mbo en hbo

Educatieaanbod	Plan van aanpak	Beoogd resultaat 2020-2024	Financiën
Gastlessen, stages en opdrachten	We blijven opdrachten en stages aanbieden en samenwerken met scholen uit het VO en MBO. Ook blijven we de ingezette koers uitvoeren door het geven van klimaatlessen, masterclasses en gastlessen.	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen gaan bewust om met water en hun leeromgeving. • Leerlingen zien in wat de gevolgen zijn door juist te handelen en keuzes te maken. • Docenten en PABO-studenten weten ons te vinden bij het aanvragen van gastlessen en excursies. • Leerlingen weten ons te vinden bij het maken van opdrachten en bij het opstellen van nieuwe (technasium) opdrachten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Leerpad water € 10.000,00 • Samenwerking en ontwikkeling materialen € 10.000,00
Democratiegame	De Unie van waterschappen heeft samen met Prodemos een interactief rollenspel ontwikkelt, de Democratiegame, waarbij leerlingen in het spel kunnen stemmen op partijen in het waterschapsbestuur. Daarna nemen ze als bestuur van een waterschap beslissingen in een aantal casussen. De gastles is in twee versies beschikbaar: een versie voor de bovenbouw van het vmbo en een versie voor de bovenbouw havo/vwo. De game is ook geschikt voor het onderdeel burgerschap in het MBO.		
Leerpad water	Het Waterleerpad bestaat uit twee lesprogramma's, Het klassikale lesuur geeft inzicht in de rol van het waterschap en bereidt de leerlingen voor op de waterproeven tijdens de praktijkles. De lessen sluiten aan bij de vakken biologie, aardrijkskunde, natuurkunde en scheikunde. Deze les wordt uitbesteed aan Ultimate Adventures, in samenwerking met omliggende waterschappen.		
Agrarisch onderwijs	Verkennen mogelijkheden (samen met docenten van Zonecollege, AOC Terra). We maken daarbij gebruik ook gebruik van het netwerk van onze oud-bestuurders en onze eigen netwerkpartners.	<ul style="list-style-type: none"> • Het agrarisch onderwijs weten ons te vinden bij het aanvragen van gastlessen en excursies. 	
Totaal			€20.000,00

Bijlage 1. Evaluatie educatiebeleid 2016-2018

De afgelopen jaren hebben we veel gerealiseerd. Hieronder wordt een aantal gerealiseerde punten beschreven.

Gastlessen en excursies

In de afgelopen jaren hebben we een toename van het aantal gastlessen en excursies gezien en is het aanbod van lesmaterialen uitgebreid en doorontwikkeld. Door de uitbreiding van de voorlichterspool (van 15 naar 32 voorlichters) kunnen we meer gastlessen en excursies aanbieden.

We hebben diverse opdrachten verstrekt aan verschillende mbo opleidingen (o.a. voor onderhoud vistrap, maken Sluisdeuren Sluis Westerveld) en aan technasium klassen in het voortgezet onderwijs. In de afgelopen jaren is het aantal aanvragen gestegen. Daarnaast zijn de materialen voor gastlessen uitgebreid (onder andere met de democratiegame, Leerpad water en nieuwe technasiumopdrachten). De lessen, opdrachten en excursies worden heel goed ontvangen. De komende jaren blijven we dit aanbieden.

Er zijn gesprekken geweest met docenten binnen het agrarisch onderwijs, echter heeft dit nog niet geresulteerd in een samenwerking. De komende periode gaan we nieuwe gesprekken voeren met docenten om te kijken hoe we kunnen samenwerken.

Jaartal	Aantal personen (gastlessen en excursies)
2016	4816
2017	5184
2018	6653

Figuur 4: Overzicht gastlessen en excursies

Evenementen

We hebben geparticipeerd bij events als First Lego League, Jeugdwatercongres, Techniek Tastbaarbeurs, Careerdays, Stadsfestival, Bevrijdingsfestival, Sail Kampen en Hanzedagen en het werk van het waterschap is inzichtelijker gemaakt door de inzet van nieuwe materialen (o.a. door VR-experience, klimaattafel, watermuseum, smart mobile tour, informatiescherm Vechterweerd en door de productie van diverse (online) films). In de afgelopen jaren zijn we steeds vaker benaderd om bij initiatieven uit ons werkgebied aan te sluiten, waardoor het aantal evenementen waar we aan deelnemen toegenomen is. We merken dat de evenementen waardevol zijn, omdat we veel gesprekken aan kunnen gaan met bezoekers.

Jeugdwaterschap

Het Nationale Jeugdwaterschap heeft een ontwikkeling ondergaan. We proberen de jeugdbestuurders beter te positioneren door het aanbieden van trainingen. Onze jeugdbestuurder Anna Spijkervet werd in 2018 verkozen tot jeugddijkgraaf en heeft het Landelijke jeugdwaterschap een jaar lang vertegenwoordigd. Daarnaast is ze geïnterviewd door het jeugdjournaal.

Het jeugdwaterschap heeft de afgelopen jaren een ontwikkeling doorgemaakt. Van een passieve rol naar een actieve rol en dat blijven we voortzetten.

Sluiswachterwoning Vechterweerd

Sluiswachterwoning Vechterweerd is in juni 2019 geopend en wordt eenmaal per maand geopend voor publiek (van april tot oktober). Dit een is groot succes. We zagen tijdens de zomermaanden een stijging van het aantal bezoekers tijdens de openstellingen.

Projecten

- Rondom het project Ruimte voor de Rivier Zwolle heeft beeldend kunstenaar Wilma Wilbrink gastlessen verzorgd voor leerlingen uit het primair onderwijs in opdracht van de provincie Overijssel en waterschap Drents Overijsselse Delta. De kunstwerkjes zijn tentoongesteld in het provinciehuis.

- Tijdens het theaterspektakel Operatie IJssellinie is een educatief traject ingezet. Ongeveer 350 leerlingen van de basisscholen uit Olst en omgeving kregen voorlichting over waterveiligheid.
- We participeren in het netwerk Schone IJsseloevers. In het najaar is het netwerk uitgebreid met de partners Rijkswaterstaat, IVN en Saxion Hogeschool. In 2018 is een wedstrijd uitgeschreven. Twee initiatieven in Zwolle 'Boot met elektrische aandrijving' door Water Schoonmaak Service Zwolle en de 'Zeef tegen plastic' zijn in gezamenlijkheid uitgevoerd. Deze pilot wordt een jaar gemonitord.

We blijven aansluiten bij lopende en bestaande projecten.